

Nordlys

Grunnlagt i 1902
av Alfred Eriksen

»Der
tiltrængtes et
blad som vil
være en
ærlig talsmann
for smaafolks
sak.

Utgiver: Bladet Nordlys AS

Sjefredaktør:
Hans Kr. Amundsen

Adm. direktør:
Geir H. Johansen

Nyhetsredaktør:
Thor Harald Henriksen
Redaktører:
Linda Vaeng Sæbbe
Marit Rein

Postadresse:
Postboks 2515, 9272 Tromsø

e-post:
abonnement@nordlys.no
annonse@nordlys.no
firmapost@nordlys.no

Besøksadresse:
Rådhusgt. 3

Internett:
www.nordlys.no

Telefon:
Tipstelefon hele døgnet:
77 61 05 00

Sentralbord: 07760
**Kundesenter (annonser og
abonnement):** 07760

Sentralbordet er betjent
hverdager kl. 08.00-16.00.

Kundesenteret er betjent
hverdager kl. 08.00-16.00.
lørdager 08.00-13.00.
Søndager stengt.

Telefaks:
Redaksjon: 77 62 35 01
Administrasjon: 77 62 35 02
Annonseavdeling: 77 62 35 03
Annonsekonsulenter: 77 62 35 04

Avdelingskontor:
Finnsnes

Postboks 14, 9305 Finnsnes
Telefon: 77 85 00 50
Telefaks: 77 85 00 65

Bardufoss
Postboks 1194, 9326 Bardufoss
Telefon: 77 83 50 30
Telefaks: 77 83 50 31

Storslett
Postboks 54, 9156 Storslett
Telefon: 77 76 50 00
Telefaks: 77 76 70 88

Abonnementspriser:
12 md: kr. 1.690. 6 md: kr. 860.
4 md: kr. 610. 3 md: kr. 460.
(For abonnement sendt sør for
Nordland og til utlandet blir det
tillegg for porto).

Annonsepriser:
Tekstsider: kr 1.020 pr. modul
Alm. sider: kr 8,80 pr. mm.
Arbeidsmarked: kr 13,00 pr. mm.*
*Inkl. 14 dager på www.zett.no

Markedssjef:
Petter Daae
IT-sjef:
Ellif Pettersen
Økonomisjef:
Nils H. Hansen
Produksjonsleder:
Rune-Morten Sørøm

NORDLYS arbeider etter vær
varsom-plakatens regler for god
presseskikk. Den som mener seg
rammet av urettmessig avis-
omtale oppfordres til å ta kon-
takt med redaksjonen. Pressens
faglige utvalg (PFU) er et
klageorgan oppnevnt av Norsk
Presseforbund. Organet, som
har medlemmer fra presseorga-
nisasjonene og fra allmenn-
heten, behandler klager mot
pressen i presseetiske spørsmål.

PFU

Adresse: Prinsensgt.
1, postboks 46,
Sentrum, 0101 Oslo.
Telefon: 22 40 50 40
Telefax: 22 41 19 80

All videre bruk av stoff og annonser fra
Nordlys er ulovlig uten særskilt avtale.

PÅ DEN 3. SIDE

Ny «Finnmarkslov» og bygdefolks rettig heter

Våren 2003 la regjeringen Bondevik fra Ot. prp. nr. 53 (2002 – 2003) *Forslag til lov om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke (Finnmarksloven)*. Det er ment å danne basis for en ny grunnforvaltning «der finnmarkingene selv får eierrådigheten og ansvaret ...» Hovedformål er å avløse «striden om retten til land og vann i Finnmark med trygghet og forutsigbarhet når det gjelder naturgrunnlaget for samisk kultur, for innbyggernes bruk av utmark og for en positiv næringsutvikling ...»

Møtt sterk kritikk

Forslaget har møtt uventet sterk kritikk fra begge sider av det mer eller mindre reelle «etniske» skillelinjen. Fylkets stortingsvalgte, fra SV og Ap til Høyre, har samstemmig kritisert forslaget da de mener at Sametinget har fått for sterk innflytelse.

Sametingspresident Sven-Ronald Nystø har på den andre siden uttrykt at Samerettsutvalgets arbeid var bortkastet, mens Ole Henrik Magga har sagt at lovforslaget strider mot norsk lov og internasjonal rett. I Sametingets plenum ble forslaget lang på veg forkastet av et stort flertall. Kritikken førte til at Stortingets Justiskomite oppnevnte to uavhengige eksperter for å vurdere lovforslagets forhold til folkeretten. De kom til at forvaltningen det legges opp til ikke fyller folkerettskravene i ILO K 169.

Eierskap debattert lenge

Hvem som eier grunnen i Finnmark har lenge vært til debatt. Etter å ha påpekt at Statskog har hjemmel til 95 % av fylkets areal, sier en at det vanligvis uttrykker hvem som er eier. I forhold til at staten ikke var eier før 1751 (da grensen ble fastlagt), blir det vist til Samerettsutvalgets rettsgruppes uttalelse om at det i norsk rett er «et faktum at det som en gang var rett, ikke behøver å være det i dag... Dette gjelder selv om endringen... har sin rot i misforståelser». Dog sies det at det er vanskelig «å konkludere sikkert med at statens eiendomsrett kan opprettholdes fullt ut» (s.43).

Rettsforholdene i Finnmark har medført uklarhet om omfanget av selvstendige bruks- og eierrettighetene. Forslagets § 5 er ment å rydde av veien tvil om at statens eierposisjon har vært til hinder for erverv av slike rettigheter. § 5 har begrenset selvstendig verdi da loven ikke kan gjøre inngrep i retter som har selvstendig, rettsgrunnlag. Man har likevel valgt å uttale dette i loven da statens eierposisjon har medført at mange har oppfattet den bruk som har vært utøvd som *tålt bruk*.

Regjeringen ønsker «klart å markere at en slik forståelse ikke kan legges til grunn. Loven slår fast at opparbeidede private og kollektive bruks- og eierrettigheter skal respekteres og anerkjennes i Finnmark som ellers i landet» (s.106).

Lokal bruk av utmarka

Lokalfolks bruk av utmarka har mange steder vært dominerende selv om staten lenge har hevdet å eie grunnen i Finnmark. Sverre Tønnesen tok til orde mot denne dogmen allerede i 1972. Otto Je-

RETTIGHETER De som har nyttet bestemte landområder over tid, må anses berettiget til disse, framholdt Tønnesen i 1972. Her blir rettighetsgrenser for en flytteveg fastlagt under en jordskiftesak før området legges ut til oppdyrking.

ARKIVFOTO ØYVIND RAVNA

Det er neppe en folkerettslig intensjon at Sametinget blir «medeier» av «Finnmarkseieendommen» til fortrenghet for samer som har retter basert på alders tids bruk.

bens har senere (1999) kommet til at folk i Indre Finnmark har krav på eiendomsrett til sitt område. Svartskogdommen (Rt 2001 s. 1229) fra Nord-Troms bekrefter langt på veg dette.

Høyesterett kom til at bruksutøvelsen til bygdefolket ga grunnlag for erverv av eiendomsrett, og sa: «Hadde en tilsvarende bruk vært utøvd av personer med annen bakgrunn, ville den ha avspeilt at de mente å eie området. Samene ... har derimot med sin kollektive ressursutnyttelse ikke samme tradisjon for å tenke eiendomsrett...»

Skulle det hindre rettserverv ved alders tids bruk ... ville deres rådighetsutøvelse, som i innhold tilsvarer utøvelse av eiendomsrett, bli satt i en ugunstig særstilling i forhold til befolkningen for øvrig».

Lovforslaget

Om lovforslaget fyller Norges folkerettslige forpliktelser overfor samene som urfolk, som bl.a. innebærer at Norge må anerkjenne samenes eiendoms- og besittelsesrett til de områder de har nyttet eksklusivt, er blitt bredt drøftet. Dette er bl.a. forsøkt løst ved at tre av seks stemmeberettigede i styret for rettssubjekt som skal eie grunnen oppnevnes av Sametinget.

Her må det spørres om de fol-

kerettslige forpliktelsene overfor samene blir oppfylt ved at Sametinget får delta i styret for foretaket som skal eie grunnen grupper av folk i Finnmark har ervervet rett til. Strengt tatt skjer dette på bekostning av de som har ervervet rettighetene.

Rettigheter til folk i Finnmark synes dermed å bli blandet med Norges folkerettslige forpliktelser. Det er neppe en folkerettslig intensjon at Sametinget blir «medeier» av «Finnmarkseieendommen» til fortrenghet for samer som har retter basert på alders tids bruk.

Forpliktelsene må i stedet innebære at den bruk som har vært utøvd anerkjennes og gis rettsvern. Videre at samene tilstås rett til å delta i forvaltningen av de områder de tradisjonelt har besittet. Dette bør innebære viss autonomi i forhold til lovgivning og forvaltning innen Sápmi. Denne myndigheten bør legges til Sametinget.

Må anses berettiget

De som hadde nyttet bestemte områder over lang tid, må anses berettiget til disse, framholdt Sverre Tønnesen i 1972. Han fant det «uriktig når sentraladministrasjonen i Oslo skal foreta bestyrelsen av landområdene i Finnmark slik som de ble foretatt i dansketiden. Man bør... gå over til en ordning i Finnmarksalmenningen slik at lokale allmenningsstyret, valgt av de berettigede selv, bestemmer over alle de rettigheter grunnen kaster av seg».

Leieinntektene av disse må gå til allmenningskassen som også må få seg tillagt inntektene av vannfall m.v. Ved dette oppnår man å gi et lite bidrag til løsning av «det samiske problem» fordi man der har tilstrekkelig sterke grupper av samisk avstamning til at disse vil få reell innflytelse overalt». På samme måte som en kan undre seg over Tønnesens framsynhet, kan man undre seg

over at regjeringen ikke i større grad vektla hans forslag.

Sedvane og rettigheter

Regjeringen har heller ikke har tatt Samerettsutvalgets forslag om å fastlegge bygdefolk rettigheter med basis i sedvane til hjertet. Om det skyldes at den mener at rettighetene til bygdefolket ikke er særlig omfattende, vites ikke. Slik lovforslaget nå fremstår, virker det som om den ønsker å overlate rettsfastleggingen til domstolene. For selv om det gjør et forsøk på å anerkjenne folks rettigheter i forslaget § 5, munner dette ikke ut i stillingtagen til hvilke rettigheter dette er og hvordan de skal gis vern.

Befolkningen får dermed skuffende nok ingen *reell* anerkjennelse for sine retter. I stedet kan en få inntrykk av at det faktisk argumenteres for *statens rett* med basis i festnet bruk som følge av misforståelser som «i sin tid vanskelig lot seg unnskyldes», hvor ev. rettigheter til bygdefolk ikke framstår som innrømmelser med utgangspunkt i ervervede rettigheter, men som tilkjenninger.

☛ Barnehager, skoler
☛ Studieavslutninger, brudepar
☛ Barne- og familieportrett
☛ Firma/reklame

**Ferdige bilder
på 1-3 dager!**

Bestill time,
tlf. 77 63 81 09
bilde@landbakks-foto.no

**Landbakks
FOTO as**

Amfi Pyramiden, Tromsdalen

Se våre nettsider:
www.landbakks-foto.no